

EXAMENSARBETE

Våren 2013

Sektionen för hälsa och samhälle

Kriminologi

”Förvandlades till ett monsters hantlangare”

Mediebildens av en kvinnlig mördare

Författare

Emma Glännström

Handledare

Jonas Ringström

Examinator

Joakim Thelander

Abstract

Den manliga brottslingen är normen i samhället och kvinnliga motsvarigheter ses som undantag. I denna uppsats undersöks mediebilderna av en kvinnlig mördare. Denna mediebild jämförs med hur motsvarande bild ser ut för en man. För att kunna göra den jämförelsen har fallet Bobby valts, där Bobbys mamma och hennes sambo utförde mordet på pojken. Vidare jämförs om det finns några skillnader eller likheter mellan mediebilderna i en dagstidning och en kvällstidning. Metoden som använts är kvalitativ innehållsanalys. Materialet är tio nyhetsartiklar varav fem är från Dagens Nyheter och fem från Aftonbladet.

Resultaten visar att den kvinnliga mördaren och den manliga mördaren framställs på olika sätt. Mest fokus ligger på Bobbys mamma och artiklarnas respektive vinklar är valda därefter. Styvpappan som brottsling framträder som normen, medan förklaringar söks till mammans handlingar. Handlingars beskrivning och ordval visar även de på skillnader i hur en man respektive en kvinna framställs. Analysen visar också att det finns både likheter och skillnader mellan dagstidningens och kvällstidningens framställningar.

Nyckelord

Kvinnliga mördare, manliga mördare, mediebild, offer, gärningsman, nyhetsartikel

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	5
1.1 Syfte och frågeställningar	6
1.2 Bakgrund, fallet Bobby.....	6
1.3 Tidigare forskning	7
1.4 Uppsatsens disposition	7
2. Metod och material.....	8
2.1 Konkret tillvägagångssätt	9
2.1.1 Explicit nivå	9
2.1.2 Transitivitet	9
2.1.3 Lexikon	10
2.2 Metodproblem	11
2.2 Urval och begränsningar.....	11
3. Teori och tidigare forskning	13
3.1 Mediebilden av brottslingar ur ett genusperspektiv.....	13
3.1.1 Mediebilden av kvinnliga brottslingar	14
3.2 Christie: Det idealiska offret och den idealiska gärningsmannen	18
3.2.1 Medias framställning av offer och gärningsmän.....	19
4. Resultat och analys.....	20

4.1 Explicit nivå.....	20
4.2 Transitivitet.....	24
4.3 Lexikon.....	26
5. Diskussion.....	30
5.1 Slutord.....	34
Källförteckning.....	35

1. Inledning

Christine Schürer högg kallblodigt ner en mamma och hennes två små barn i deras hem i Arboga år 2008. Sara Svensson, även kallad ”barnflickan”, i Knutbydramat förmåddes av Helge Fossmo att mörda dennes fru. ”Svarta änkan” knivhögg en av sina män, ströp ihjäl en annan och brände den senaste till döds år 2010. Det är bara några av de uppmärksammade mordfall på senare år där ”gärningsmannen” varit en kvinna. Uppmärksamheten har troligen till viss del legat i de grymma dåden och deras natur, men att det är en kvinna som begått dem har troligen gjort dem än mer uppseendeväckande. Normen för en mördare är en man. Till och med benämningen gärningsman låter det bli en självklarhet att det rör sig om en man, när ordet till och med innehåller ”-man”. I boken *Gärningsmannen är en kvinna* skriver två journalister om ämnet och lyfter en rad intressanta iakttagelser. De lyfter hur kvinnliga brottslingar avviker från normen och hur omvärlden betraktar henne som ett offer. De menar att Knutbyfallets Sara Svensson har kommit att bli bilden av en kvinnlig brottsling i och med medias fascination för henne och de spaltmeter som skrivits om henne. Hon framstod som ett hjälplöst offer, helt i klorna på den manipulerande mannen (Kordon & Wetterqvist 2006, s. 189ff).

I mitt arbete som journalist vet jag vikten av att vara neutral i nyhetsrapporteringen. Olika ordval påverkar hur läsaren uppfattar ett ämne eller en person. Genom de vinklar journalister väljer, de personer de låter komma till tals, vem som uttalar sig först och vem som får sista ordet, påverkar läsarens syn på ämnet. Media är också agendasättare. De ämnen journalister väljer att skriva om, och de ämnen som det inte skrivs om, påverkar vad samhällsdebatten innehåller. Av dessa anledningar har jag valt att ägna min C-uppsats i kriminologi åt just detta. Min bild sedan tidigare, innan jag gör min egen studie, är nämligen att media, liksom samhället i stort, tenderar att försöka hitta förklaringar till en kvinnlig mördares beteende i högre utsträckning än om mördaren är en man. Vi försöker förstå, hitta förmildrande omständigheter. En kvinna är inte normen för en mördare, för att brottsligt beteende inte ses som kvinnligt i samma utsträckning som det gör för män. Min hypotes är att kvinnliga gärningsmän i högre grad framställs som människor, med bakgrund, känslor och ett visst medkännande eller försök till medkännande. Kvinnors mördande kan beskrivas som att de är psykiskt störda, att de är styrda av någon annan som då ofta är en manipulerande man eller att de försöker upprätthålla sin kvinnlighet genom att exempelvis skydda sina barn.

Med utgångspunkt i dessa tankar vill jag studera ett specifikt fall ur avseendet hur en kvinnlig mördare framställs. Jag har valt att fokusera på ett uppmärksammat fall som väckt mycket hat och som det skrivits spaltkilometer om i media. Det är fallet Bobby, där en tioårig pojke blev torterad och mördad av sin mamma och hennes sambo. Fallet är intressant då det rör sig om en mor som mördar sitt eget barn, något som i allmänhetens generellt sett eniga ögon ses med stor avsky och som något naturvidrigt. Försöker vi fortfarande hitta förmildrande omständigheter för beteendet?

1.1 Syfte och frågeställningar

Jag vill studera hur en kvinnlig mördare framställs i media och hur den mediebilden ser ut jämfört med manliga mördare. För att kunna jämföra på ett tydligt sätt väljer jag ett fall där en man och en kvinna opererat tillsammans och mördat. Media i det här fallet innebär mer specifikt nyhetsrapportering och jag kommer att titta på nyhetsartiklar i större tidningar. Detta för att nyheter förväntas vara objektiva och förmedla händelseförlopp, till skillnad från debattartiklar och liknande som mer tydligt har inriktning på skribentens åsikter. Syftet med den här studien är att öka kunskapen och förståelsen inom området.

De frågor som ska besvaras i uppsatsen är följande:

1. Vilken vinkel väljs, hur beskrivs handlingarna och vilka ordval används i artiklar om en kvinnlig mördare och hur skiljer det sig jämfört med en manlig mördare?
2. Vilka skillnader och/eller likheter finns i dagstidningars och kvällstidningars rapportering avseende ovanstående?
3. Hur kan teorier om mediebilder av en kvinnlig mördare och Christies teori om den idealiska gärningsmannen kopplas till det undersökta materialet?

1.2 Bakgrund, fallet Bobby

Bobby Äikiä, född år 1995, utsattes för misshandel och tortyr av sin mamma Niina Äikiä och styvpappa Eddy Larsson vilket ledde till hans död den 14 januari år 2006. Bobby hade ett

handikapp. Han och hans mor flyttade ihop med moderns nye man, utanför Nässjö hösten år 2005. Bobby dog under vintern. Niina Äikiä och Eddy Larsson anmälde honom inte som försvunnen förrän i slutet av januari och uppgav då att han försvunnit ur bilen efter att de lämnat honom ensam på en parkering i Göteborg. Efter flera dygns sökpådrag fattade polisen misstankar om anhöll mamman och styvpappan, varpå mamman erkände i polisförhör att de sänkt Bobbys kropp i Lovsjön utanför Jönköping. De åtalades i maj samma år och dömdes till tio års fängelse vardera för bland annat grovt vållande till annans död (SVT 2006, Detta har hänt i Bobbyfallet).

1.3 Tidigare forskning

I den här uppsatsen har jag valt att inkludera tidigare forskning i teorikapitlet, för att tydliggöra hur delarna hänger ihop och samla all forskning på samma ställe. Den tidigare forskningen återfinns alltså under kapitel tre. Generellt sett har min litteraturöversikt och mitt sökande efter tidigare forskning visat att det finns material kring hur kvinnliga brottslingar framställs i media, men desto mindre om hur manliga brottslingar framställs. Det har gjorts några uppsatser i kriminologi, eller andra ämnen som kopplar till forskningsområdet, som gränsar till mitt syfte och frågeställningar men har andra metoder och kopplar till andra teorier. Fallet Bobby har ingått som en del i ett par av dessa uppsatser.

1.4 Uppsatsens disposition

Efter inledningen, där syfte och frågeställningar presenteras, kommer ett kapitel om vilken metod och vilket material som kommer att användas för studien. Därefter, som kapitel tre, kommer teorier som ska kopplas till analysen att presenteras. Sedan är det dags för analysen, som görs i ett kapitel kallat Resultat och analys då jag kommer att kombinera detta. Dispositionen inom kapitlet är uppbyggt kring analytiska teman som beskrivs närmare under metodkapitlet. Det avslutande kapitlet i uppsatsen är diskussionen, där jag diskuterar resultaten. Samtliga artiklar som utgör materialet för studien finns som bilagor.

2. Metod och material

För att uppnå uppsatsen syfte och kunna besvara dess frågeställningar har jag valt att titta på ett specifikt fall, där en man och en kvinna utförde dådet tillsammans. Jag har valt fallet Bobby, där pojkens mamma Niina Äikiä mördade sin son tillsammans med sin sambo Eddy Larsson.

För att kunna besvara frågeställningarna har jag valt metoden innehållsanalys. Materialet för undersökningen kommer att vara nyhetsartiklar som publicerats av tidningar, vilket gör att det är innehållet i dessa artiklar som ska analyseras. Innehållsanalys är en kvalitativ metod vilket passar bra här då det inte är någon statistik som ska föras eller förekomster som ska räknas. Exempel på kvalitativa metoder är intervjuer eller studier av material med syftet att hitta mönster i dem och förstå dessa mönster (Repstad 2007, s. 13f).

I den här uppsatsen kommer alltså innehållsanalyser göras av tidningsartiklar som handlar om det aktuella ämnet. Innehållsanalys omfattar alla analyser som har till syfte att beskriva innehållet i en text på ett systematiskt sätt. Det menar Boréus och Bergström (2012). Syftet är att göra tolkningar av innehållet. Författarna skriver att alla typer av text eller liknande kan analyseras utifrån sitt innehåll. Som exempel ger de en lång rad företeelser såsom dokusåpor, reklam, tidningsledare, romaner, frimärken, psykolog-patientsamtal och läroböcker. De skriver om såväl en metod där något inslag i texten räknas samt där ingenting ska räknas. Det sistnämnda kallar de för kvalitativ innehållsanalys för att särskilja den från den mer kvantitativa sorten. Kvalitativ innehållsanalys är en typ av textanalys (Boréus & Bergström 2012, s. 50). Boréus och Bergströms (2012) metod är bara en variant av många som kan användas för samma syfte, men jag har valt just den för att jag anser den passa min uppsats, är tydlig och användbar. Mer specifikt är det en kvalitativ innehållsanalys som ska användas i den här uppsatsen. Jag kommer att titta på vilka ordval som används för att beskriva de respektive personerna och hur deras fall framställs. Boréus och Bergström (2012) skriver att den typen av analys utgår från kritisk lingvistik, en form av diskursanalys som syftar till att bedriva samhällskritik genom textanalys. Här utgår man från att vår språkanvändning är tätt sammanvävd med hur vi uppfattar omvärlden. Språkanvändningen, vilka ord vi väljer för att beskriva något, uppfattas därmed som ett uttryck för delvis reflekterade föreställningar om

världen och samhället. Boréus och Bergström menar att vi kan lära oss en hel del om hur vi själva och andra uppfattar olika saker genom att titta på hur meningar är uppbyggda, det vill säga det som skrivs men som inte är lite reflekterade som själva argumentationen (Boréus & Bergström 2012, s. 264). Svenning (2003) menar också att budskap kan ses i allt från det talade ordet till text och bilder. Han menar att vi lever i ett budskapens tid, även om vi inte alltid är medvetna om hur vi påverkas (Svenning 2003, s. 156).

2.1 Konkret tillvägagångssätt

Under denna avdelning redogörs för det konkreta tillvägagångssättet för metoden. Min analys i den här uppsatsen kommer att delas in i tre delar, där samtliga artiklar analyseras under samma stycke. Varje artikel kommer alltså inte beskrivas utförligt, utan jag kommer att först studera dem alla för att sedan plocka fram det som är relevant för studien vilket är det som kommer att återfinnas under varje del. Varje del kommer sedan att kopplas till de teoretiska teman som tas upp under teorikapitlet i uppsatsen.

2.1.1 Explicit nivå

Jag kommer att inleda läsningen av en text med att analysera dess explicita nivå, vilket Boréus och Bergström menar att övriga analyser alltid bör kombineras med (Boréus & Bergström 2012, s. 301). Självt kommer jag att ha visst fokus på denna del, då det är där det framgår vilken vinkel som valt för artikeln. Den explicita nivån handlar alltså om textens uttryckliga innehåll. Där kommer jag att läsa texten för att se vad ämnet för den är, vilka som kommer till tals och vilken vinkel som valts.

2.1.2 Transitivitet

Därefter kommer jag att titta på transitivitet, vilket står för hur meningen konstrueras gällande skeenden och vad det säger om hur innehållet upplevs. Denna del har tre grundstenar, nämligen processer, deltagare och omständigheter. Processer är handlingar av olika slag och dessa kan vara materiella (kastar, bryter, hugger), verbala (konstaterar, säger, menar) och

mentala (avsåg, att drömma, se syner, få infall). Deltagare delas in i aktör (den som handlar) och mål för processer (mottagare eller objekt som påverkas av aktören). Omständigheten är tid och plats för skeendet (Boréus & Bergström 2012, s. 280ff). Boréus och Bergström menar att det är skillnad på om något beskrivs som en handling eller som en händelse. Om det beskrivs som en handling innebär det att bestämda personer anges som ansvariga för skeendet, till skillnad från om något beskrivs som en händelse. Vanligt i journalistiska texter är att det som inträffat beskrivs som en händelse, då journalisten ska agera objektivt och inte ta ställning till vem som gjort vad (Boréus & Bergström 2012, s. 283). Ett exempel på hur något beskrivs som en händelse, något som sker utan personens medvetna handlande, är ”uppstod ett bråk mellan polisen och hans sambo” (Boréus & Bergström 2012, s. 281). Verbala och mentala handlingar är intressanta för att analysera vilka som tillåts komma till tals. Boréus och Bergström skriver att beroende på detta kan en text skapa en känsla av ”vi” och ”dom” och att det påverkar synen på brottslingen i en artikel (Boréus & Bergström 2012, s. 283).

Här kommer jag att fokusera på vem som gör vad och huruvida det beskrivs som en handling eller som en händelse. Jag kommer även att titta på vem som tillåts uttala sig eller tänka. Metoden blir att läsa igenom texterna på djupet för att hitta svaren på dessa frågor.

2.1.3 Lexikon

Lexikon, det vill säga ordval, är enligt Boréus och Bergström tacksamt att undersöka i en text. De menar att dessa val kan vara mer eller mindre uppenbara för läsaren, men pekar på vilket perspektiv som används som utgångspunkt för texten. Skribentens tilltro till en källa kan till exempel synas i om denne använder verb som ”understryker”, ”förklarar” eller ”meddelar” till skillnad mot ”hävdar” eller ”påstår”. Den första gruppens ord ger uppfattningen att källan är mer trovärdig, till skillnad från den andra gruppens (Boréus & Bergström 2012, s. 285). Min metod under denna avdelning blir att läsa artiklarna noggrant och notera vilka ord som används för att beskriva respektive gärningsman; den kvinnliga och den manliga. Genom att sammanställa dessa och jämföra dem kan jag få en mer sammanhållen bild av hur personerna beskrivs i flera artiklar, samt jämföra dessa beskrivningar med varandra.

2.2 Metodproblem

När man väljer källor och sedan redovisar resultaten finns en rad saker att tänka på. Ejvegård skriver att källkritik är en viktig faktor att ha i åtanke, även när man studerar text. Detta särskilt då det gäller omdiskuterade och kontroversiella ämnen. Det är viktigt att se de eventuella bakomliggande syftena som en avsändare kan ha. Om någon får egen vinning av att göra ett speciellt uttalande, är den källan inte särskilt trovärdig utan färgas av sina egna intressen och sin egen agenda (Ejvegård 2009, s. 71ff). Tidningsartiklarna som jag ska analysera här är primärkällor till hur mördarna framställs, då det är det faktiska materialet som publicerats och nått allmänheten. Artiklarna har genomgått journalisters och redaktörers pressetiska omdömen innan publicering, men jag kan ändå behöva ta ställning till etiska frågor under urvalet och i analysen. I synnerhet i analysen av Aftonbladets artiklar, som valts som material till denna uppsats, bör jag ha i åtanke att deras journalistik drar sammanhang till sin spets med braskande rubriker och formuleringar som lockar till läsning. Ofta är det sensationsjournalistik. Jag ska ha detta i åtanke, men syftet med analysen är att se just hur de två mördarna framställs. Då är formuleringar och vinklar något att ta in i min analys.

Ett metodproblem som Boréus och Bergström lyfter fram i samband med den valda metoden är frågan om analysen ger något mer än vad en vanlig läsning av texten ger. De menar att ordval och meningsbyggnad har en innebörd för hur texten uppfattas, men lyfter frågan om en dold ideologi kan upptäckas genom analyser. De resonerar dock som så att analyser av texter på ett systematiskt sätt kartlägger det som avses studeras, samt att analyser av flera texter tillsammans kan göra att mönster framträder (Boréus & Bergström 2012, s. 293f). I den här uppsatsen kommer totalt tio artiklar att analyseras, vilket bör kunna ge en bild av om det finns ett mönster i dessa texter.

2.2 Urval och begränsningar

Boréus och Bergström menar att materialurval ska göras med hänsyn till forskningsfrågan och till det man vill kunna generalisera kring, samt att urvalet alltid måste motiveras (Boréus & Bergström 2012, s. 88). Eftersom mina frågeställningar tydligt handlar om tidningsartiklar så är det just det som blir mitt material. En av forskningsfrågorna handlar också om att jämföra

en dagstidning med en kvällstidning. Jag har valt att arbeta med större rikstäckande tidningar. I valet mellan Dagens Nyheter och Svenska Dagbladet föll valet på den förstnämnda, liksom i valet mellan Aftonbladet och Expressen. Valet är mer eller mindre slumpmässigt, eftersom alla fyra räknas som Sveriges största tidningar.

Jag har valt att analysera tio artiklar, där fem kommer från Dagens Nyheter och fem från Aftonbladet. Gällande urval av dessa gör jag ett strategiskt urval, där jag väljer ut artiklar som ter sig intressanta att analysera utifrån mitt syfte med uppsatsen. Eftersom detta är en kvalitativ studie behöver jag inte ta hänsyn till representativitet bland de artiklar jag väljer. Därmed kan jag dock enbart uttala mig om de artiklar som studeras och inte göra några tolkningar som kan ses som allmängiltiga för svenska mediers rapportering i fallet, eller ens ses som allmängiltiga för den tidningens hela rapportering. För att kunna säga något mer generellt om hur mördarna beskrivs i tidningsartiklar skulle det behöva göras ett större urval där en kvantitativ studie genomförs.

På Dagens Nyheters webbtidning har artiklar om fallet Bobby samlats på en sida med titeln ”Mordet på Bobby”. Jag gick igenom listan och valde ut fem stycken som jag bedömde som intressanta att analysera utifrån syftet med denna uppsats och dess frågeställningar.

Aftonbladet har ingen motsvarande lista med sammanfattningar över olika ämnen. Där fick jag istället använda sökfunktionen på webbplatsen för att hitta en artikel om fallet Bobby och därigenom klicka mig vidare i en ”Läs mer”-lista i slutet av den artikeln. Dock har inte alla artiklar en sådan lista, vilket gjorde att jag fick leta en stund. Jag klickade mig också vidare från den första listan till nya artiklar med en liknande lista. Ifrån dessa valde jag ut de artiklar som passar mitt syfte med denna uppsats.

Samtliga är nyhetsartiklar, vilket är ett medvetet val. Det jag vill studera är hur den kvinnliga mördaren framställs i artiklar som har en objektiv karaktär. I artikeltyper som ledare och analyser får journalisten tycka själv och kan därmed använda sina egna åsikter och formuleringar som beskriver gärningsmannen på ett mer fritt sätt, även om de pressetiska reglerna gäller även här.

3. Teori och tidigare forskning

Här presenteras de teorier och tidigare forskning som jag kommer att använda i uppsatsen och jämföra mina resultat med i den avslutande diskussionen.

3.1 Mediebilden av brottslingar ur ett genusperspektiv

Chesney-Lind (1997) konstaterar att ”if it bleeds, it leads” gällande lokal nyhetsmedia, och att media sällan lägger energi på att nyansera bilder genom att förklara komplexa orsaker och sociala problem (Chesney-Lind 1997, s. 7). Här ska vi titta närmare på vad som bedöms ha nyhetsvärde och hur brottslingar porträtteras i media.

Berrington och Honkatukia (2002) menar att kvinnor står för en liten del av brotten, men de brott som begås av kvinnor bedöms ha ett högt nyhetsvärde. Det är just för att det är ovanligt men också för att det utmanar de stereotyper som finns för hur kvinnor ska bete sig. De benämner det som en ”dubbel fascination” (Berrington & Honkatukia 2002, s. 57). Just mord innebär än mer fascination, då våld ofta bedöms som något manligt och macho. Det ses därför som avvikande och en källa till oro (Berrington & Honkatukia 2002, s. 59).

Consalvo (2003) menar att genusstudier av våld och nyhetsrapportering tenderar att fokusera på kvinnor och hur de framställs. Allra vanligast är kvinnor som offer och då ofta som offer för manligt våld. Studier om hur manliga brottslingar framställs, ur ett genusperspektiv, hade fram till åtminstone år 2003 varit färre (Consalvo 2003, s. 27). I sina egna studier har hon tittat närmare på skolskjutningen i Columbine, där unga män utförde dådet. En av frågeställningarna var huruvida maskulinitet var ett perspektiv som togs upp i nyhetsrapporteringen. Resultatet visar att det inte togs upp på samma sätt som femininitet tas upp när det gäller kvinnliga gärningsmän. De två unga männens sökande för en maskulin identitet problematiserades inte utan medier tog perspektivet att de handlat från egen vilja. Maskuliniteten var snarare en självklarhet då det rörde sig om män och brott. Consalvo (2003) menar att detta gör att nyhetsrapporteringens publik är blinda för perspektivet, till skillnad från femininitet som perspektiv. Hon menar att maskulinitet bör ifrågasättas lika ingående

som femininitet görs när det gäller rapportering av brott i media (Consalvo 2003, s. 40f). En annan forskargrupp som jämfört män med kvinnor är Landor och Eisenchlas (2012), då de studerat hur sexbrottslingar framställs i media. De konstaterar att män beskrivs som pedofiler och perversa, medan kvinnors utnyttjande av underåriga närmast beskrivs som romantiska förhållanden där deras offer kan betecknas som ”ung älskare” (Landor & Eisenchlas 2012, s. 499).

3.1.1 Mediebilden av kvinnliga brottslingar

Jewkes (2004) menar att det inte finns enbart en feministisk kriminologi. Hon menar att det finns en rad förgreningar som rör området kön och brottslighet. När feminismen började användas som utgångspunkt i kriminologisk forskning gällde studierna främst kvinnor som offer och då i synnerhet i avseendet mäns våld mot kvinnor. Senare kom även kvinnor som gärningsmän att studeras, där forskare försökte förstå omedvetna och medvetna processer där en person formar sin identitet utifrån sitt kön. En fråga var varför vissa kvinnor misslyckas med att falla in i de kulturella stereotyper av hur en kvinna ska vara. Detta trots alla socialiseringsprocesser och trots att allmänheten riktar starkt ogillande mot kvinnliga brottslingar (Jewkes 2004, s. 111f). Mallicoat (2012) lyfter fram mediehistorier om kvinnliga brottslingar där dessa framställs som att de inte kan skaffa sig makar, misslyckas med att bli gravida eller att knyta an till sina barn. De kvinnliga brottslingarna framställs också som maskulina. ”Bra” och ”dålig” femininitet blir olika grupperingar, vilket gör att de som avviker från normen som passiva och kontrollerade demoniseras i media (Mallicoat 2012, s. 53). Berrington och Honkatukia (2002) menar att kvinnors våld ibland porträtteras som en indikation på det nutida samhällets förfall, då kvinnor inte uppfyller de traditionella förväntningarna på dem i och med kvinnorollen. De bedöms som motsatsen till ”normala kvinnor” (Berrington & Honkatukia 2002, s. 53).

Jewkes (2004) menar att kvinnor som begår allvarliga brott inte bara bedöms ha brutit mot de lagar som finns i samhället gällande brott utan även mot naturens lagar. Det ses som icke-kvinnligt och som normbrytande (Jewkes 2004, s. 111). Det har också konstaterats att kvinnor som begår grova brott, där mord förstås räknas in, ofta attraherar media på ett annat sätt än manliga gärningsmän. Bilden som skapas av dessa kvinnor i media är mer kraftfull och

lämnar ett långvarigt intryck, och tenderar att likna de bilder som målas upp av barn som begår allvarliga brott. Kvinnors delaktighet i brott kan istället hållas dolt eller bara delvis presenterat, vilket gör att läsaren får fylla i händelseförlopp. Kvinnor framställs också som passiva och instabila, som att de saknar moral och som att de inte lyckas bete sig som vuxna människor (Jewkes 2004, s. 112f).

Ett antal ”standardberättelser” beskrivs av Jewkes (2004). Forskaren menar att media använder sig av när de framställer kvinnor som begått allvarliga brott. Dock så konstateras det att kvinnliga brottslingar som begår grova brott redan på grund av sitt kön bedöms ha nyhetsvärde, eftersom det är relativt ovanligt att grova brottslingar är kvinnor (Jewkes 2004, s. 113).

3.1.1.1 Sexualitet och sexuella avvikelser

Kvinnliga brottslingar generellt sett kategoriseras antingen som sexuellt promiskuösa eller som sexuellt ofärdiga eller frigida. Det menar Jewkes (2004). Idealet för en kvinna i media är en madonnalik person, som är en hängiven moder eller trogen sin man. I verkligheten finns dock knappast denna kvinna och Jewkes menar att kvinnan då straffas hårdare än män i samma situation. För en ung man kan ett visst beteende ses som i princip normalt, medan en kvinna ses som omoralisk. Jewkes (2004) konstaterar: ”Quite simply, when it comes to the reporting of women who commit serious crimes, constructions of deviant sexuality are almost given” (Jewkes 2004, s. 114). Sexuella preferenser, njutning av sex eller frigiditet används i press för att konstruera kvinnorna som ”monster”. Även kvinnliga offers sexualitet kan beskrivas i media (Jewkes 2004, s. 113ff).

3.1.1.2 Attraktivt yttre eller avsaknad av attraktivt yttre

Jewkes (2004) skriver att kvinnliga mördare granskas för sitt utseende och hur attraktivt det är. Faktorer som värdesätts är ungdom, slankhet, vacker med mera, faktorer som passar för den manliga blicken, ”the male gaze”. Attraktiva kvinnor kan framställas som ”femme fatales” som lurar sina offer med sitt utseende och beskrivs som ytliga (Jewkes 2004, s. 118f). Berrington och Honkatukia (2002) menar att många detaljer ofta lämnas ut om kvinnliga

brottslingar i media och att det framför allt rör sig om utseende (Berrington & Honkatukia 2002, s. 64). Avsaknad av attraktionskraft är också ett perspektiv. Jewkes (2004) lyfter fallet Valmae Beck, som hjälpte sin manliga partner att föra bort, våldta och mörda en 12-årig flicka i Australien år 1987. Där rapporterade media om att hennes stigande ålder och ”tantiga” utseende gjorde henne så rädd att förlora sig man att hon gjorde vad som helst för honom (Jewkes 2004, s. 118f).

3.1.1.3 Dåliga fruar och dåliga mödrar

Normen för kvinnor, menar Jewkes, är att de är hemmafruar, nöjda med att vara hemma samt beroende av sin man som är ute i den publika sfären. De som inte är hemmafruar tolereras bara om de sätter man och barn framför sin karriär. Följaktligen blir de kvinnor som mördar sina män dåliga fruar, oavsett vad som lett fram till dådet (Jewkes 2004, s. 119f). De betraktas som dåliga människor oavsett om de försvarat sig själva eller sina barn, för normen är att en fru ska ta hand om sin man. Samma gäller för kvinnor som dödar sina barn. Mödrar som dödar sina barn utgör en liten andel av grova brottslingar, vilket gör att fallen allt som oftast bedöms som en stor nyhet i media, menar Jewkes. Kvinnorna dödar, skadar eller försummar sina barn, de som de ska ta hand om och vårda. Bilden av den dåliga modern kan användas på alla kvinnor, oavsett om deras brott involverar deras barn eller ens om de har barn, men allra mest används den förstås när ett barn har blivit dödat. Jewkes (2004) citerar ett utdrag ur en australiensisk dagstidning gällande fallet Valmae Beck, som tidigare nämnts:

”[...] If such a plain, ordinary-looking housewife and mother as this one can become physically involved in such a terrifying crime, then how many more ordinary men and women are out there waiting to come under the influence, as she said she was, of an evil swine like her partner in rape, torture and murder? [...]”

I många fall är kvinnorna offer för sina misshandlande och manipulerande män, men det hindrar inte att de framställs som dåliga mödrar snarare än misshandlade kvinnor. Jewkes menar att kvinnor som skadar barn inte bara bryter mot lagen utan även mot kulturellt sanktionerade koder för femininitet och kvinnlighet. Tidningen Daily Express skrev följande när en kvinnlig sjuksköterska mördade och skadade flera barn: ”When women do things like this it seems unnatural, evil, a perversion of their own biology” (Jewkes, 2004, s. 121ff). Män, å

andra sidan, framställs sällan som dåliga fäder oavsett vilket brott de begått (Jewkes 2004, s. 132). Mallicoat (2012) har ett liknande perspektiv där hon konstaterar att kvinnor som tar livet av sina barn utmanar de kulturella idéerna av kvinnlighet och moderskap. Samhällets norm är att mödrar ska älska och vårda sina barn och skydda dem från allt som kan skada dem. Mallicoat (2012) menar att en psykisk sjukdom eller ett tillfälligt psykiskt tillstånd, som en psykos, kan göra det enklare för samhället att förstå hur kvinnan har kunnat begå sitt brott, hur hon har kunnat skada sitt barn (Mallicoat 2012, s. 348).

3.1.1.4 Mytomspunna monster

Mediala bilder av kvinnor som begår grova brott hämtar ibland inspiration från hednisk mytologi, teologi, konst och litteratur. Två populära figurer är hämtade från grekisk mytologi: Medea och Medusa. Den förstnämnda blev avvisad av sin älskare och dödade sina barn. Den sistnämnda är kvinnan med ormar i håret som förvandlade sina offer till sten genom en blick (Jewkes 2004, s. 123).

3.1.1.5 "Mad cows"

Jewkes (2004) använder titeln "mad cows", rakt översatt "galna kor", på kategorin som handlar om kvinnans psykiska hälsa när denne begått ett allvarligt brott. Det innebär att de inte kan ta ansvar för sina handlingar då deras psyke är instabilt. Detta reproducerar också bilden av hur en moder ska vara när det gäller barnamord. Kvinnor som mördat barn ses som psykiskt störda, vilket relaterar till bilden av att psykiskt stabila kvinnor ska se moderskapet som ett fullbordande och glädjande (Jewkes 2004, s. 126f). Även Berrington och Honkatukia (2002) konstaterar att kvinnor som begår brott kategoriseras antingen som "bad" eller "mad" (Berrington & Honkatukia 2002, s. 50).

3.1.1.6 Onda manipulatörer

Flera kvinnor begår sina brott, konstaterar Jewkes (2004), tillsammans med manliga älskare eller äkta makar. Hon menar att dessa fall är några av de mest problematiska, då institutioner

försöker förstå brotten och förklara för resten av samhället. Särskilt som offren ofta är de som ses som oskyldiga, som kvinnor och barn. De kvinnliga brottslingarna kan antingen framställas som offer som får sympati, eller som kraftfulla hämnare som hyllas. Det är ofta inte glasklara bilder, dock. Även om en kvinna misshandlas av sin partner, som hon begår brott med, kan hon inte få någon sympati om brotten är tillräckligt grova. Det kan vara bortförande, våldtäkt och mord. Mediebilden blir då ofta att skuld läggs på kvinnan, där det framställs som att männen visserligen varit onda män kapabla till allvarliga brott, men att de aldrig hade kunnat begå dem utan en undergiven kvinna som hjälp (Jewkes, 2004, s. 128f). Jewkes (2004) menar vidare att förklaringarna till varför en kvinna bildar team med män som mördar, och assisterar dem i dåden, är komplexa och omtvistade. En synvinkel är att det gäller ”vanliga” kvinnor, som hade fortsatt leva normala, icke-brottsliga liv om de inte träffat mannen, medan andra menar att det synsättet inte tar hänsyn till kvinnans egen fria vilja. Ett synsätt är tvärtom att kvinnor söker män med liknande begär som de själva har (Jewkes 2004, s. 129).

3.1.1.7 ”Non-agents”

”Non-agents”, där kön inte ses som en faktor, är den sista mediebilden som Jewkes (2004) lägger fram. Hon menar att andra mediebilder inte tillåter en kvinna att mörda som en kvinna, utan försöker förklara hennes beteende med att det inte är kvinnligt. Kvinnor kan istället ses som stora barn, som manhaftiga eller som avhumaniserad, som till exempel i liknelsen med ett mytologiskt monster. Jewkes (2004) skriver att det bara finns två brott där kvinnor kan komma undan med att fortfarande betraktas som människor, nämligen när hon mördat sin man i självförsvar eller när hon mördat sitt spädbarn vilket ses som att hon då är både galen och nedstämd. I dessa fall bedöms inte kvinnan kunna hållas ansvarig för sina dåd (Jewkes 2004, s. 129f).

3.2 Christie: Det idealiska offret och den idealiska gärningsmannen

I Christies teori om ”det idealiska offret”, tas även ”den idealiska gärningsmannen” upp. Christie (2001) menar att det idealiska offret är hur väl ett offer passar in på de

föreställningar som kan finnas om hur ett brottsoffer är. Det handlar också om hur de agerar efter att brottet begåtts och vad de gjorde när de drabbades av brottet. Ofta beskrivs denne person som en svag människa, som angrips på ett ställe där den har rätt att vistas. Christie (2001) menar att barn är ett exempel på den typen av offer, då barnet är svagt beroende på sin ålder (Christie 2001, s. 47ff). Det finns även en bild av den idealiske gärningsmannen. Christie (2001) beskriver att föreställningarna om en sådan är att personen är stor och ”ond”, är okänd för offret och har därmed ingen personlig relation till denne (Christie 2001, s. 47ff). Christie (2001) menar att om ett offer är idealiskt så blir gärningsmannen automatiskt mer idealisk också. Vidare ska gärningsmannen inte likna offret och gärningsmannen ska inte kunna ses som ett offer på något sätt (Christie 2001, s. 54f). Christie (2001) menar dock att synen på ett idealiskt offer och en idealisk gärningsman ger en alltför förenklad bild. Våra uppfattningar riskerar tvärt om att ge en snedvriden bild av hur verkligheten egentligen ser ut (Christie 2001, s. 59). Ett exempel som nämns är våld i hemmet, där idealiska offer och gärningsmän inte alltid går att finna (Christie 2001, s. 48).

3.2.1 Medias framställning av offer och gärningsmän

Jewkes (2004) menar att media koncentrerar sig på ”rätt sorts offer”, de som är oskyldiga och inte kan lastas för det inträffade, medan övriga brottslingar inte får lika mycket medial uppmärksamhet för sina dåd. ”Rätt” sorts offer hänger alltså ihop med vem gärningsmannen är. Gärningsmän som är ovanliga i något avseende är automatiskt intressanta för media och bedöms ha nyhetsvärde, då de är relativt ovanliga i och med att de flesta förbrytarna är män (Jewkes 2004, s. 113).

4. Resultat och analys

De utvalda artiklarna har analyserats utifrån de kategorier som redogjordes för i metodkapitlet, det vill säga explicit nivå, transitivitet och lexikon. För tydlighetens skull kommer denna indelning även utgöra strukturen för kapitlet Resultat och analys och det kommer göras i den ordning kategorierna nämndes. I styckena kommer det som det handlar om att analyseras utifrån de tio texterna som utgör materialet. Analysen kommer också att kopplas till de teorier och den tidigare forskning som lyfts tidigare i uppsatsen.

4.1 *Explicit nivå*

Artiklarna berör olika ämnen som kopplar till fallet Bobby. De är i viss utsträckning publicerade vid olika tillfällen, vilket gör att de behandlar det som är aktuellt vid just den tidpunkten. De flesta är nyhetsartiklar, medan ”De skulle bli en lycklig liten familj” från Dagens Nyheter är ett reportage där reportern har besökt bygden där familjen levde och där dåden inträffade. Aftonbladets ”Han sänktes med en kätting” tar ett liknande helhetsgrepp. I båda artiklarna uttalar sig andra än de som är direkt involverade, så som Bobbys mormor och chefen för barn- och utbildningsförvaltningen i Nässjö.

Flera av de analyserade artiklarna har sitt fokus på mamman, vissa mer uttalat och andra trots att vinkeln ter sig vara mer allmän. I Dagens Nyheter ”Motsägelser när mamman berättade om Bobbys död” berättar mamman utifrån sin synvinkel om hur hon träffade Bobby styvfar och vad som hänt Bobby. En annan artikel i samma tidning, ”Bobbys mor talade ut i rätten”, har samma ingång. I båda artiklarna ges litet utrymme med bemötande från styvpappan eller dennes försvarare. Det finns också exempel på att mammans och styvpappans historier ställs mot varandra på ett mer framträdande sätt, som i Dagens Nyheter ”Bobbys styvfar i tårar i rätten”. Detta trots att vinkeln tycks vara styvpappan, sett till rubriken. Dock finns en artikel som uteslutande fokuserar på styvpappan och dissekerar dennes liv på liknande sätt som mammans i andra artiklar, nämligen ”Sadistens vilda blick”.

Vid ett jämförande av artiklarna från Dagens Nyheter och de från Aftonbladet blir det tydligt att kvällstidningens artiklar tenderar att locka fram fler känslor hos läsaren. Rubriker och vinklar är mer målande skrivna och vinklarna som väljs är andra än dagstidningen.

Dagstidningen är mer saklig och beskrivande, vilket är föga förvånande. Exempel är Aftonbladets ”Plågades – till döds”, vars hela innehåll beskriver Bobbys skador, eller samma tidnings ”Sadistens vilda blick” som detaljrikt redogör för styvpappan och dennes uppväxt, egenskaper, förhållanden och fängelsestraff. I en annan artikel, ”Experten: Styvpappan har fått makt över henne”, uttalar sig en expert inom rättspsykiatri och en psykolog inom kriminalvården om är bland annat varför mamman har stannat hos en misshandlande man, varför hon inte stoppar övergreppen mot sin son, och hur man kan utsätta ett barn för våld av detta slag.

Redan på den explicita nivån, där det går att se att mer fokus riktas mot mamman, kan fallet Bobby kopplas till Christies teorier om det idealiska offret och den idealiska gärningsmannen. Christie menar att ett barn är ett typiskt exempel på ett idealiskt offer, då ett barn är svagare än en vuxen. Platsen där brottet sker är ytterligare en faktor som Christie anger (Christie 2001, s. 47ff). Här är Bobby alltså ett än mer idealiskt offer då han vistas på en plats där han har ”rätt” att vistas, nämligen i sitt eget hem. Christie menar vidare att en gärningsman automatiskt blir mer idealisk ju mer idealiskt offret är (Christie 2001, s. 54ff), men här finns även flera faktorer som inte stämmer in på mamman. Mamman är inte att betrakta som ”stor” och ond (även om hon sett till Bobby är större), hon är inte okänd för offret och hon har en personlig relation till offret.

Att mindre uppmärksamhet riktas mot styvpappan som gärningsman stämmer in på Jewkes teori om att media i högre utsträckning koncentrerar sig på ”rätt sorts offer” och därmed rätt sorts gärningsman. Kvinnor är ovanliga gärningsmän och därmed mer intressanta för media än manliga gärningsmän. Här handlar det dessutom om en mamma som dödar sitt barn, vilket Jewkes även konstaterar är uppseendeväckande i sig och allt som oftast bedöms ha stort nyhetsvärde (Jewkes 2004, s. 113). Kvinnor som dödar sitt barn anses agera mot sin natur och bryter inte enbart mot lagen utan också mot sociala koder (Jewkes, 2004, s. 121ff). Som Berrington och Honkatukia skrivit: kvinnor som ägnar sig åt våld bedöms som motsatsen till ”normala kvinnor” (Berrington & Honkatukia 2002, s. 53). Mot bakgrund av detta är det inte

så förvånande att media i stort sett uteslutande väljer att fokusera på Bobbys mamma i de artiklar som studeras i denna uppsats.

En vinkel som däremot inte väljs, och som bara nämns i en enda av de studerade artiklarna, är att styvpappan har egna barn. Det är i Aftonbladets ”Sadistens vilda blick”, där det i förbifarten nämns att styvpappans första kvinna var en hästtjej som han fick två barn med, innan de separerade på grund av att mannen ”söp och misskötte sitt arbete”. Detta är i linje med det Jewkes skriver om fäder som brottslingar: att de sällan framställs som dåliga fäder oavsett vilket brott de begår. (Jewkes 2004, s. 132). Det är anmärkningsvärt att det inte ens nämns att styvpappan har egna barn i fler än en artikel, när ämnet handlar om mord på ett barn. Än mindre väljs det som vinkel för djupare analys och han får inte klander för att dessa barn inte tycks finnas i hans försorg längre.

Som redogjorts för i teoridelen så menar Jewkes att kvinnor som dödar sina barn eller begår andra brott ofta är offer för sina misshandlande och manipulerande män, men att det inte hindrar att de framställs som dåliga mödrar (Jewkes, 2004, s. 121ff). Mallicoat å sin sida menar att något som gör det enklare för ett samhälle att förstå hur en mamma har kunnat döda sitt barn, vilket strider mot bilden av hur en mamma ska vara, är att kvinnan bedöms ha en psykisk sjukdom eller ha befunnit sig i ett tillfälligt psykiskt tillstånd (Mallicoat 2012, s. 348). I denna uppsats finns exempel på vinklar som gör gällande att Bobbys mamma skulle vara ett offer för den manipulerande styvpappan. I Aftonbladets ”Plågades – till döds” finns ett citat där mamman säger att hon protesterade mot behandlingen av Bobby en gång men att styvpappan då svarade ”Vill du också bli behandlad så här?”. Det är det citatet som avslutar artikeln, och styvpappan får inte bemöta uttalandet i samma artikel, vilket lämnar läsaren med känslan att detta stämmer. Ett annat exempel är Aftonbladartikeln ”Experten: Styvpappan har fått makt över henne”, som tidigare nämnts i analysen, som fokuserar på att mamman är i styvpappans våld. Den vinkeln har valts framför att intervjua en expert om exempelvis varför styvpappan har en historia av våld och brott.

Gällande psykiska tillstånd som förklaring till dåden står i ”De skulle bli en lycklig liten familj”, ur Dagens Nyheter, att mamman har en lätt utvecklingsstörning men också att hon ändå skötte Bobby efter bästa förmåga. I Dagens Nyheters ”Motsägelser när mamman berättade om Bobbys död” står även att mamman var ”avtrubbad” av ”kraftigt” lugnande

medicin under förhandlingarna i tingsrätten. Inget står om styvpappans eventuella medicinering. En parallell kan dras till Jewkes mediebild om kvinnliga brottslingar som ”mad cows”, om handlar om psykisk hälsa och förmågan att ta ansvar för sina handlingar (Jewkes 2004, s. 126f). Det är en av kategorierna som Berrington och Honkatukia menar att kvinnliga brottslingar kan hamna i; ”bad” eller ”mad” (Berrington & Honkatukia 2002, s. 50).

En sak som också tas upp i hög utsträckning är sexualitet. Att mammans och styvpappans förhållande ha innehållit sadomasochism i sexlivet är förstas en krydda till historien som lockar media att rapportera kring det, men det är fortsatt fokus på mamman även här. Över lag konstateras det att styvpappan har dessa sexuella preferenser, men det diskuteras inte vidare kring. I flera artiklar framgår att mamman inte har den dragningen, men desto fler detaljer finns kring hennes sexliv. I en artikel, i Aftonbladets ”En gång var de lyckliga”, nämns att Bobby hade tre möjliga fäder när han föddes och ett faderskapstest gjordes. Det står också att hon inte haft några seriösa förhållanden utan mest utnyttjats för sex av män. I Dagens Nyheters ”De skulle bli en lycklig liten familj” står att mamman blev gravid som 18-åring efter ett kort förhållande. I samma artikel står att hon undertecknade kärlekslappar med ”Din lilla slyna”. Varför mammans tidigare sexliv är intressant att ta upp framgår inte. Hur många sexpartners styvpappan haft tas inte upp i artiklarna mer än att det konstateras att Bobbys mamma inte var den första kvinnan han haft en relation med och misshandlat. Inte ens det faktum att polisen vid husrannsakan i styvpappans hem hittat en barnporrfilm får större utrymme än att det nämns i en artikel, nämligen i Aftonbladets ”Sadistens vilda blick”. Annars är det vanligt att, som Landor och Eisenchlas beskriver i sina studier, att manliga sexbrottslingar beskrivs som pedofiler och perversa i hög utsträckning (Landor & Eisenchlas 2012, s. 499).

Bilden av mammans sexliv stämmer väl in på en av Jewkes mediebilder av kvinnliga brottslingar, nämligen den om sexualitet och sexuella avvikelser. Där menar Jewkes att kvinnliga brottslingar kan kategoriseras som sexuellt promiskuösa och att de där straffas hårdare än män i samma situation (Jewkes 2004, s. 113ff). Även om inga uttryckliga anklagelser görs mot mamman baserat på dennes sexualitet, så är det tydligt att hon blir mer granskad och hennes sexliv beskrivs på detaljnivå. Trots att styvpappan tidigare dömts för olika brott mot kvinnor finns inga smaskiga detaljer kring detta, trots att det möjligen hade kunnat vara mer relevant för historien.

På den explicita nivån är det sammanfattningsvis tydligt att det över lag ges fler detaljer om mamman i jämförelse med styvpappan. Ett exempel är att det i Dagens Nyheters artikel ”De skulle bli en lycklig liten familj” står att mammans lägenhet var så stökig att Bobby inte ville vara där. I samma artikel står det gällande mannen att han tidigare dömts till tre års fängelse för grov misshandel, våldtäkt och olaga hot, samt att han tidigare låst ute barn från huset. Detta borde ses som det mer uppseendeväckande i sammanhanget, då detta är bra mycket mer allvarligt än att ha ett ostädat boende. Huruvida styvpappan har någon utvecklingsstörning eller liknande går artikeln inte in på, trots att det vore en rimlig fråga att ställa sig med tanke på de handlingar han gjort. Återigen är denna jämförelse ett tecken på att kvinnor döms hårdare, vilket är en röd tråd i teorikapitlet i denna uppsats där olika mediebilder och bedömningar av kvinnor redogörs för. Det är också i linje med det Berrington och Honkatukia skriver om att fler detaljer lämnas ut i media om kvinnliga brottslingar jämfört med manliga motsvarigheter (Berrington & Honkatukia 2002, s. 64).

4.2 Transitivitet

I de flesta av de analyserade artiklarna framställs mordet genomgående som händelser snarare än handlingar. I Dagens Nyheters ”Motsägelser när mamman berättade om Bobbys död” står att Bobby ”plågats” och ”misshandlats” vilket inte definierar av vem. Formuleringar som antyder händelser är ”det skeende som ledde fram till...” och ”några gånger skedde detta ute i snön”. Samma gäller i Dagens Nyheters ”De skulle bli en lycklig liten familj”. Det står bland annat att ”Bobby var död och sänkt i en sjö”, snarare än något i stil med att de dödat Bobby och sänkt honom i en sjö. I slutet av texten står också ”Vad som hände Bobby”. Det enda som kan ses som en handling rörande Bobbys död i den artikeln är meningen ”Nästa dag ringde Lisa [fingerat namn för mamman] till skolan och sade att Bobby var sjuk”. Undantag finns dock och Bobbys död beskrivs istället som en handling snarare än en händelse. I ”Plågades – till döds”, Aftonbladet, står följande i nedryckaren: ”Bobby torterades av föräldrarna varje dag”. Där är det tydligt att Bobbys öde är resultatet av föräldrarnas handlande. Dock står det redan i ingressen sedan: ”Bobbys helvete pågick i en månad. Nästan dagligen plågades han [...] av mamman och styvpappan”. Där finns både händelse och handling i samma stycke, vilket är tvetydigt. Undantag finns också när det återges vad personerna själva har uppgett i

förhör. Exempel ur Dagens Nyheters ”Bobbys mor talade ut i rätten” är där mamman berättar om att ”de tar ut Bobby naken i snön”, ”Mannen lägger honom” och ”tillsammans trycker de ner honom”. Gällande styvpappan beskrivs dock vissa saker genomgående som handlingar snarare än händelser. Ett exempel finns i ”Bobbys mamma ifrågasätts”, från Dagens Nyheter, där det står att ”Han ska uttala sig om hur Bobbys mor har påverkats av den behandling som hon utsatts för av sin sambo”. Att hon utsatts av sin sambo beskriver att det är en handling från sambons sida. Samma tolkning kan göras från samma tidnings artikel ”Bobbys mor talade ut i rätten” där det står att mamman blev torterad ”när sambon överskred de gränser för sadism som de varit överens om”.

Gällande verbala och mentala handlingar är det i stor utsträckning mamman som uttalar sig och vars tankar kommer till uttryck, vilket troligen beror på att artiklarna genomgående har just mamman som vinkel. Artiklar som har styvpappan som vinkel, som Aftonbladets ”Sadistens vilda blick”, handlar visserligen om honom men i texten uttalar sig andra om honom. I Dagens Nyheters ”Bobbys styvfar i tårar i rätten” är det dock uteslutande styvpappans verbala och mentala handlingar som återges. I andra artiklar är det andra parter som uttalar sig, som i Aftonbladets ”Experten: Styvpappan har fått makt över henne” där en expert inom rättspsykiatri talar om fallet. Andra som uttalar sig i de studerade artiklarna är bland annat skolpersonal, Bobbys mormor, grannar och andra experter.

Anmärkningsvärt är att det i stor utsträckning enbart är den ena parten av mamman och styvpappan som står för en mental eller verbal handling i artiklarna. I andra fall finns bara ett kort bemötande från den andra parten. Ett exempel är Dagens Nyheters ”Motsägelser när mamman berättade om Bobbys död”, där allt handlar om mammans perspektiv, men i ett kort stycke i slutet står att styvpappan menar att det som mamman berättar ”aldrig hänt”. Att artiklarna är något ensidiga kan förstås bero på att det är en speciell journalistisk situation, där journalisterna inte har tillgång till intervjupersonerna, men uttalanden finns uppenbart från båda sidor.

Resultatet från analysen av transitiviteten i nyhetsartiklarna om fallet Bobby, där styvpappans agerande beskrivs som handlingar och mammans i större utsträckning som händelser, stämmer väl in på det Jewkes skriver om att kvinnor tenderar att framställas som passiva. På det sättet kan kvinnors delaktighet i brott bara presenteras delvis eller rent av hålls dolt. Det

gör att läsaren själv får fylla i luckorna i händelseförloppet (Jewkes 2004, s. 112f). Värt att notera är dock att i det läget där de flesta artiklar publiceras har domen ännu inte fallit, vilket gör att det ännu inte är kartlagt vem som gjort vad. Det skrivs explicit i Dagens Nyheters ”Bobbys mamma ifrågasätts” med orden ”De tekniska bevisen och det rättsmedicinska utlåtandet säger att Bobby misshandlats och till slut dött av detta, men fördelar inte skulden mellan de misstänkta”. Att läsaren själv måste fylla i luckorna i händelseförloppet, vilket Jewkes alltså talar om, är inte så märkligt med tanke på att det är just det som rätten måste göra i det här fallet. Mammans och styvpappans ord står emot varandra. Dock så finns inget som hindrar att Bobbys död kan beskrivas som mammans och styvpappans gemensamma handlingar, snarare än en händelse.

4.3 Lexikon

Lexikon rör de ordval som finns i artiklarna för att beskriva olika saker. Dessa påverkar hur läsaren uppfattar ämnet. I de artiklar som studerats i denna uppsats är det tydligt att flest kreativa ordval finns i Aftonbladets artiklar, även om exempel även kan återfinnas i Dagens Nyheter.

Ett intressant ordval återfinns i Dagens Nyheters ”Bobbys mor talade ut i rätten”. Där står följande att läsa: ”Mannen gjorde ingen hemlighet av att han hade en dragning åt sadomasochism i sitt sexliv. Hon hade inga sådana erfarenheter eller intressen, men erkände att hon blev nyfiken”. Valet av ordet ”erkänner” indikerar ett visst klander, att det är något hon erkänner snarare än bara berättar och att denna dragning är något som är av sådan karaktär att det bör döljas. Andra ord hade gett ett mer neutralt intryck. Å andra sidan används ”gjorde ingen hemlighet av” gällande styvpappans dragning, vilket kan tolkas som samma klander. Detta tas även upp i Dagens Nyheters ”De skulle bli en lycklig liten familj”. Gällande styvpappan står att han är intresserad av SM-sex, sadomasochism, och att mamman har uppgett att hon haft liknande fantasier. Det står dock att hon i polisförhör senare menar att mannen gjorde henne illa och att hon inte fick ut något av det.

Aftonbladets artikel ”Han sänktes med en kätting” har en nedryckare, en underrubrik, som lyder: ”Mammans telefondejt förvandlade Bobbys liv till ett helvete”. Detta ger läsaren en

känsla av att det är mamman som bär skulden, trots att flera steg från själva dejten till det att Bobby dog utelämnas. Samma gäller i Aftonbladets ”En gång var de lyckliga” där nedryckaren är ”Mammans kärlek till styvpappan blev Bobbys död”. Att dessa ordval väljs framför något som beskriver hur styvpappan framtvingat Bobbys död visar återigen på att fokus ligger på mammans del i det som hänt.

Formuleringar som tyder på ett ifrågasättande av mamman och hennes berättelse används frekvent. Artikeln ”Bobbys mor talade ut i rätten”, Dagens Nyheter, avslutas med: ”Mannens försvarare menar att det mesta av detta inte har hänt och kommer under torsdagens förhör att pressa Bobbys mor på vad han ser som uppenbara orimligheter”. Det lämnar läsaren med att tvivla på mammans berättelse. Också att hon ska ”pressas”, vilket indikerar att sanningen ännu inte kommit fram utan ska tvingas ur henne. Samma kan tolkas från Dagens Nyheter ”Motsägelser när mamman berättade om Bobbys död”. Redan i rubriken ifrågasätts Bobbys mamma, där det står att det finns ”motsägelser” i hennes vittnesmål. Det är värt att anmärka på eftersom detta ifrågasättande endast tas upp kort i slutet av artikeln som annars baseras på mammans uttalanden. Ingressen handlar tvärtom om moderns tårar när hon hittade Bobby död. Genom rubrikvalet är det den tveksamheten som läsaren bär med sig genom texten, och tolkar det som står utifrån. Genom att även låta det perspektivet avsluta artikeln är det även den känslan som läsaren lämnas med. Meningen ”Kvinnans berättelse är lång och detaljerad, men inte utan motsägelser” finns ingen källa till utan bör vara skribentens eget konstaterande. Skribenten gör sin egen subjektiva tolkning till sanning genom sin formulering, vilket kanske inte alla läsare reflekterar till när de snabbt läser igenom artikeln. Ytterligare ifrågasättande av mamman görs i ”Bobbys mamma ifrågasätts”, också den artikeln från Dagens Nyheter. I rubriken lyfts det fram att Bobbys mamma ifrågasätts, trots att en annan vinkel där styvpappan ifrågasätts lika gärna hade kunnat väljas. Ingressen är dock mer balanserad då den tar upp att åklagare litar på mamman, men i nästa stycke konstateras det att styvpappans försvarare försöker undergräva hennes berättelse med ny bevisning. I Dagens Nyheter ”De skulle bli en lycklig liten familj” står bland annat ”om man ska tro mammans detaljerade vittnesmål”. Formuleringen tyder på ett visst tvivel. En annan formulering med samma tolkning är ”En av dem ljuger eftersom deras vittnesmål inte är samstämmiga på någon punkt” även om det ter sig som en självklarhet att två så skilda historier inte båda kan vara helt sanna. Att Bobby var död kom enligt artikeln fram när ”hans mamma erkände”, något som indikerar att hon ljugit innan och till slut avtvingats sanningen. En annan formulering

värd att notera är ”Trots sextortytren känner hon ingen oro över att låta Bobby flytta med henne till Nässjö”, som återfinns i Aftonbladets ”En gång var de lyckliga”. Ordet ”trots” som inleder indikerar ett visst klander, som att mamman medvetet bortsett från tortytren fast hon borde ha lämnat mannen. På samma sätt kan inledningen av ingressen till Aftonbladets ”Experten: Styvpappan har fått makt över henne” läsas, där det står: ”Bobbys mamma valde att stanna hos mannen som misstänks ha torterat både henne och hennes barn”. Med ordet ”valde” pekar artikeln på att det är ett val mamman gjort och bortser från att det kan finnas underliggande faktorer som gör att mamman inte hade eller inte upplevde sig ha ett val. Detta trots att artikeln ska handla om förklaringar till varför hon agerat så som hon gjort.

Att mamman ifrågasätts är dock inte detsamma som att hon bär skulden för det som faktiskt hände, vilket också går att tolka ur ordvalen i artiklarna. I Aftonbladets artikel ”Plågades – till döds” står ”Mamman berättade i förhören att hon deltog i de flesta övergreppen på Bobby”. Det är inget citat och därmed oklart om mamman själv använt ordet ”deltog” för att beskriva det som hänt, men som det står ter det sig vara skribentens ordval. Ordvalet antyder att hon var med om misshandeln, men inte som den drivande. I Aftonbladets ”En gång var de lyckliga” står i ingressen att mamman är en lättledd kvinna som ”plötsligt förvandlades till ett monsters hantlangare”. Formuleringarna gör gällande att hon blivit manipulerad av styvpappan, som är monstret som avses. Dagens Nyheter skriver i artikeln ”Bobbys mamma ifrågasätts” om att försvaret ska kalla en psykologiprofessor: ”Han ska uttala sig om hur Bobbys mor har påverkats av den behandling som hon utsatts för av sin sambo”. Ordvalet ”utsatts” förutsätter att styvpappan har gjort något mot henne och det indikerar att även mamman är ett offer. Formuleringen ”utsatt” återkommer i fler artiklar, exempelvis i Dagens Nyheter ”Bobbys mor talade ut i rätten”: ”Hon berättade att hon själv till en del hade utsatts för samma behandling”. Detta stämmer väl in på Jewkes teori om onda manipulörer, vilket i det här fallet är Bobbys styvfars roll. En variant där är att kvinnor framställs som offer, då de ofta begår brott tillammans med sin partner, men gränsen mellan att vara offer och gärningsman är inte tydlig. Jewkes menar att kvinnan inte får sympati om brotten är grova oavsett hur hon behandlas av sin man. Det i kombination med att mannen troligen inte kunnat begå brotten ensam gör att skulden läggs på kvinnan (Jewkes, 2004, s. 128f). I fallet Bobby, där det gäller mord på ett barn och dessutom på kvinnans eget barn, är det svårt att få några sympatier, vilket syns i de studerade artiklarna där kvinnan ifrågasätts i stor utsträckning.

Jewkes säger också att även om kvinnor är att betrakta som offer för sina män hindrar det inte att de ändå framställs som dåliga mödrar (Jewkes, 2004, s. 121).

Över lag använder Aftonbladet mer uppseendeväckande ord och formuleringar än vad Dagens Nyheter gör. Exempel är ”sextortyr”, ”kärleken ledde till hennes sons död”, ”ett monsters hantlangare” och ”fixerad vid våld och sex”. Inga liknande formuleringar finns i Dagens Nyheter, utan där är språket mer slätstruket och sakligt. Styvpappan beskrivs på olika uppseendeväckande sätt. I ”Sadistens vilda blick”, Aftonbladet, blir det tydligt redan i rubriken. Det står även att ”Styvpappan, 39, lever i en fantasivärld”, något som ingen säger i texten utan det är skribentens formulering. Dock så finns inte lika många beskrivningar om honom och färre av de studerade artiklarna fokuserar på honom över lag. Det är i linje med Consalvos konstaterande att maskulinitet inte tas upp på samma sätt som femininitet i nyhetsrapportering. Det anses inte uppseendeväckande att en man har ett brottsligt beteende, till skillnad från en kvinna. (Consalvo 2003, s. 40f).

5. Diskussion

Den avslutande diskussionen delas in i uppsatsens frågeställningar i syfte att besvara detta på ett tydligt sätt.

1. Vilken vinkel väljs, hur beskrivs handlingarna och vilka ordval används i artiklar om en kvinnlig mördare och hur skiljer det sig jämfört med en manlig mördare?

Den första frågeställningen i denna uppsats har redogjorts för i tidigare kapitel, Resultat och analys. Sammanfattningsvis går det att konstatera att det är större fokus på mamman än vad det är på styvpappan, trots att båda dömts för mordet på Bobby. Det vinklar som väljs rör henne i ett eller annat avseende. Media försöker förklara för läsaren, inte bara vad som hänt utan också varför det hänt, i högre utsträckning än när det gäller mamman än avseende styvpappan. Det är mammans beteende och bakgrund som dissekeras. Långt många fler detaljer lämnas ut om mamman. Bilden av styvpappan målas inte upp i lika hög utsträckning. Det är i linje med teorier som presenteras om att mannen ses som normen, och att det inte är förvånande att en brottsling är en man till skillnad från om det gäller en kvinna. Jewkes skriver bland annat att kvinnor är ovanliga gärningsmän och mer lockande för media att uppmärksamma (Jewkes 2004, s. 113), Berrington och Honkatukia menar att våldsamma kvinnor bedöms som onormala (Berrington & Honkatukia 2002, s. 53) och Consalvo har konstaterat att maskulinitet sällan tas upp som ett perspektiv vilket är i motsats till feminitet (Consalvo 2003, s. 40f). Samma vinklar skulle nämligen annars lika gärna kunna väljas med omvända personer, men det görs inte vilket troligen beror på normer. Vinkeln att Bobbys mamma menar att styvpappans version av händelseförloppet aldrig hänt, med rubriker som ”Styvpappan ifrågasätts”, väljs aldrig. Detta är förvånansvärt nog mest framgående i de artiklar från Dagens Nyheter som analyserats. I Aftonbladet har man tvärt om valt att fokusera på mannens skuld i större utsträckning, bland annat genom artiklar som ”Sadistens vilda blick”. I Aftonbladets artiklar framställs mamman inte tydligt som skuldbärare, mer än att hon är lättledd och har blivit manipulerad av styvpappan.

Gällande händelser och handlingar framställs Bobbys död i majoriteten av artiklarna som en händelse snarare än en aktiv handling som någon utfört. Undantag finns dock, men då främst i

kvällspressens formuleringar eller där det tydligt anges att det handlar om referat från ett förhör med någon av parterna. En skillnad mellan mamman och styvpappan går också att urskilja, då den sistnämnda beskrivs med handlingar i större utsträckning än den förra. Det som mamman utsätts för av styvpappan beskrivs genomgående som just handlingar. Detta är i linje med Jewkes teori om att kvinnor ofta framställs som passiva (Jewkes 2004, s. 112f). Avseende verbala och mentala handlingar läggs störst fokus på mamman, vilket troligen faller sig naturligt när det är just mamman som valts som vinkel i majoriteten av artiklarna.

Ordvalen, lexikon, som görs i de studerade artiklarna går att tolka in normer och värderingar i, vilket förstås påverkar hur läsaren, om än undermedvetet, uppfattar ämnet. Ordvalen speglar också den vinkel som valts för artiklarna, vilka i de flesta fall handlar om mamman. Ordvalen gör gällande att mamman är lättledd, manipulerad och kuvad, medan styvpappan beskrivs som bland annat sadist.

2. Vilka skillnader och/eller likheter finns i dagstidningars och kvällstidningars rapportering avseende ovanstående?

Det finns både likheter och skillnader mellan Aftonbladet och Dagens Nyheter. Aftonbladets språk är mer målande och mer svart eller vitt, medan Dagens Nyheter mer utbredd beskriver händelseförloppen i sakliga ordalag. Däremot är artiklarna ofta vinklade mot mamman och hennes liv och agerande, vilket gäller för båda tidningarna. Det finns en stor detaljrikedom i båda tidningarna. Rimligt annars hade kanske varit att dagstidningarna skulle vara mer sparsamma med detaljerna kring vad som hänt Bobby, av pressetiska skäl för att skydda det avlidna barnets minne, men ingen markant skillnad avseende detta har hittats i det studerade materialet. Mamman framställs som kuvad i båda tidningarna, även om det är mer explicit i Aftonbladet. Flest uppseendeväckande ordval finns i Aftonbladets artiklar jämfört med Dagens Nyheter, vilket inte är förvånande med tanke på dags- respektive kvällstidningars olika karaktärer.

3. Hur kan teorier om mediebilder av en kvinnlig mördare och Christies teori om den idealiska gärningsmannen kopplas till det undersökta materialet?

Jag har jämfört mediebilderna av Bobbys mamma med Jewkes åtta ”standardberättelser” som media använder sig av när de framställer kvinnliga brottslingar. Jag kan konstatera att element från flera av dessa berättelser används, även om vissa av dem är mer flitigt använda och framträdande än vad andra är. Den bild som passar allra mest med fallet Bobby är den under rubriken ”Onda manipulörer”. Jewkes menar att många kvinnliga brottslingar samverkar med äkta män eller manliga älskare i sina dåd. En möjlighet där är då att kvinnan framställs som ett offer för den manliga manipulatören (Jewkes, 2004, s. 128). Detta är särskilt tydligt i rapporteringen om fallet Bobby, där mamman i mångt och mycket framstår som kuvad för styvpappans vilja.

Också mediebilderna ”mad cows”, som handlar om psykisk hälsa, går att koppla till Bobbys mamma. En kvinna som mördat sitt barn ses som att hon har en psykisk störning, eftersom det beteendet inte är normen för en kvinna, och förklaringar söks när ett sådant dåd begåtts (Jewkes 2004, s. 126f).

En annan av Jewkes ”berättelser” om kvinnliga brottslingar i medier handlar om sexualitet. Jewkes menar att sexuella preferenser kan användas i media för att framställa kvinnorna som monster och att kvinnor som verkar promiskuösa straffas hårdare än män i allmänhetens och medias ögon (Jewkes 2004, s. 113f). I fallet Bobby finns flera exempel på det. Mammans sexualitet beskrivs mer ingående, medan det mer konstateras att styvpappan är intresserad av sadomasochism i sexlivet. I hennes fall kommer förklaringarna om att hon egentligen inte fick ut något av det, bland annat. Detaljer tas också upp kring hur män utnyttjat henne för sex och hur många möjliga fäder Bobby hade.

Två andra mediebilder som stämmer in är den rörande dåliga fruar och dåliga mödrar. Normen är en kvinna som prioriterar man och barn. Jewkes menar att även om kvinnan är ett offer för misshandel och manipulation är det inte en förmildrande omständighet (Jewkes, 2004, s. 121). I fallet Bobby är det inte så konstigt att mamman framställs som just en dålig mamma, då hon varit med om att mörda sitt eget barn. Anmärkningsvärt är dock att styvpappan inte framställs som en dålig förälder, trots att han har en föräldraroll gentemot Bobby samt har egna barn.

Berättelsen rörande utseende, där Jewkes beskriver hur kvinnliga mördare granskas för sitt attraktiva eller icke-attraktiva utseende (Jewkes 2004, s. 118f), har jag inte kunnat se alls i de studerade artiklarna. Det går emot Berrington och Honkatukias forskning där de menar att många detaljer om kvinnliga brottslingars utseende lämnas ut i media (Berrington & Honkatukia 2002, s. 64). Det är svårt att säga varför denna berättelse inte syns i rapporteringen i fallet Bobby, vilket annars hade varit en rimlig gissning att den skulle vara med på ett eller annat sätt. En förhoppning från min sida är förstås att media själva insett att det inte är ett relevant perspektiv för historien. En annan möjlighet är att det perspektivet försvinner mot bakgrund av det allvarliga brottet och de sexuella inslagen, vilket torde bedömas mer intressant att rapportera kring.

Jag har inte heller kunnat hitta några beskrivningar av Bobbys mamma som kan sägas komma från mytologi, vilket är en annan av Jewkes mediebilder (Jewkes 2004, s. 123). I mediebilden ”non-agents” ses kön inte som en faktor alls. (Jewkes 2004, s. 129f). Denna mediebild är något komplex. I fallet Bobby, utifrån de artiklar som studerats i denna uppsats, är kön en faktor även om det inte direkt uttalas. Det märks dock inte genom att det skrivs rakt ut, utan på hur mamman respektive pappan framställs med exempelvis vinklar och ordval.

Vad gäller Christies teori om idealiska gärningsmän respektive offer finns både faktorer som stämmer överens med fallet Bobby och faktorer som inte stämmer in. Att Christies teori ger en alltför förenklad bild medger teoretikern själv (Christie 2001, s. 59), men jag kan konstatera det än mer här där det finns fler gärningsmän. Teorin om idealiska gärningsmän respektive offer lämnar inte heller något utrymme för en person att både kunna ses som gärningsman och offer beroende på vilket perspektiv denne betraktas ur. Bobbys mamma skulle kunna ses som både och, beroende på om man väljer att tro på hennes beroendeställning gentemot styvpappan. Dock stämmer hon inte in på Christies snäva definition av en idealisk gärningsman, enligt det som tidigare analyserats i denna uppsats. Bobby är dock på många sätt ett idealiskt offer, då han är ett barn och därmed mycket svagare än sina förövare, som han dessutom har en beroendeställning till och som barn inte kan ta sig ur. Han har också befunnit sig på en plats där det är legitimt att visas för honom, det vill säga i sitt eget hem.

5.1 Slutord

Uppsatsen har gett intressanta insikter i ett faktiskt fall. Det mesta av resultatet kunde dock bekräfta de teorier och tidigare forskning som gjorts på området, vilket känns tråkigt då jag hade hoppats hitta att män och kvinnor behandlas lika i media och framställs på samma villkor. Det känns nedslående på så sätt att det fortfarande visar på en ålderdomlig kvinnoosyn, där kvinnor ska vara på ett visst sätt och döms om de inte är på det viset till skillnad från män. Jag håller med Consalvos åsikt om att maskulinitet borde ifrågasättas och rapporteras kring lika ingående som feminitet gör i nyhetsrapportering kring brott (Consalvo 2003, s. 41).

En tanke som Jewkes presenterar är särskilt intressant. Forskaren skriver om att det vanliga synsättet när en kvinna begått brott tillsammans med en man är att kvinnan skulle ha fortsatt leva ett normalt liv om de inte träffat mannen. Detta tar dock inte hänsyn till kvinnans fria vilja och att hon kanske rent av sökt sig till någon med samma begär som hon själv har. (Jewkes 2004, s. 129). Det är intressant med tanke på att det inte är ofta som motsatt förhållande råder i mediebilderna, det vill säga att det skulle vara mannen som står under inflytande av en kvinna. Det är bättre att ha ett öppet sinne för olika förklaringar och relationer brottslingarna emellan. Förutfattade meningar riskerar dessutom att hindra att rättvisa skipas helt och hållet.

Jag ser ett värde i att fortsätta studera ämnet i framtida forskning, och då gärna mer omfattande. Den här studien analyserar endast tio artiklar, vilket gör att det inte går att generalisera kring huruvida mina resultat kan sägas gälla i större perspektiv. Mer omfattande studier skulle bringa klarhet i det. Det är också intressant att se hur mediebilderna utvecklar sig i framtida studier. En idé är också att se till att nå ut med forskningen till yrkesverksamma journalister och journaliststudenter. Det är viktigt ur flera perspektiv att de traditionella och förlegade könsnormerna inte reproduceras i media och i nyhetsrapportering. Ett problem är dock att det i dagens tidningsvärld ska gå allt snabbare att producera nyheter. Mycket går på rutin utan ifrågasättande av de vinklar som väljs. Samtidigt tror jag personligen att tiden kommer ge en förändring i hur det rapporteras kring kvinnliga och manliga brottslingar. Dels blir hela samhället mer och mer medvetet om genus och dels så kommer kvinnliga brottslingar möjligen inte att ha samma självklara nyhetsvärde framöver då det inte är lika ovanligt nu som för ett antal år sedan att kvinnor begår grova brott.

Källförteckning

Tryckta källor

Berrington, Eileen & Honkatukia, Päivi (2002). An Evil Monster and a Poor Thing: Female Violence in the Media. *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention*, vol. 3:1, pp. 50-72.

Boréus, Kristina & Bergström, Göran. ”Analys av metaforer, grammatik och ordval”. I

Boréus, Kristina & Bergström, Göran (red.). (2012). *Textens mening och makt*. 3 uppl. Lund: Studentlitteratur. S. 263-305.

Boréus, Kristina & Bergström, Göran. ”Innehållsanalys”. I Boréus, Kristina och Bergström, Göran (red.). (2012). *Textens mening och makt*. 3 uppl. Lund: Studentlitteratur. S. 43-87.

Chesney-Lind, Meda (1997). *The Female Offender. Girls, Women, and Crime*. London: SAGE.

Christie, Nils. “Det idealiska offret”. I Åkerström, Malin & Sahlin, Ingrid (red.) (2001). *Det motspänstiga offret*. 1 uppl. Lund: Studentlitteratur. S. 46-60.

Consalvo, Mia (2003). The Monsters Next Door: Media Constructions of Boys and Masculinity. *Feminist Media Studies*, vol. 3 no. 1, pp. 27-45.

Ejvegård, Rolf (2009). *Vetenskaplig metod*. Lund: Studentlitteratur.

Jewkes, Yvonne (2004). *Media & Crime*. London: SAGE.

Kordon, Suzanne & Wetterqvist, Anna (2006). *Gärningsmannen är en kvinna*. Stockholm: DN.

Landor, Roland V. & Eisenclas, Susana A (2012). "Coming Clean" on Duty of Care: Australian Print Media's Representation of Male Versus Female Sex Offenders in Institutional Contexts. *Sexuality & Culture*, vol. 16, pp. 486-502.

Mallicoat, Stacy L (2012). *Women and Crime*. Thousand Oakes: SAGE.

Repstad, Pål (2007). *Närhet och distans*. 4:e upplagan. Lund: Studentlitteratur.

Svenning, Conny (2003). *Metodboken*. 5:e upplagan. Eslöv: Lorentz Förlag.

Otryckta källor

Aftonbladet (20 februari 2006). "Han sänktes med en kätting". Aftonbladets webbplats, hämtad 7 februari 2013: <http://www.aftonbladet.se/nyheter/article10765721.ab>

Aftonbladet (3 maj 2006). "En gång var de lyckliga". Aftonbladets webbplats, hämtad 7 februari 2013: <http://www.aftonbladet.se/nyheter/article10813132.ab>

Aftonbladet (3 maj 2006). "Experten: Styvpappan har fått makt över henne". Aftonbladets webbplats, hämtad 7 februari 2013: <http://www.aftonbladet.se/nyheter/article10813130.ab>

Aftonbladet (3 maj 2006). "Plågades – till döds". Aftonbladets webbplats, hämtad 7 februari 2013: www.aftonbladet.se/nyheter/article10813106.ab

Aftonbladet (3 maj 2006). "Sadistens vilda blick". Aftonbladets webbplats, hämtad 7 februari 2013: <http://www.aftonbladet.se/nyheter/article10813141.ab>

Dagens Nyheter. "Mordet på Bobby". Dagens Nyheters webbplats, hämtad 7 februari 2013: <http://www.dn.se/Stories/stories-nyheter/stories-sverige/mordet-pa-bobby>

Dagens Nyheter (9 maj 2006). "Bobbys mamma ifrågasätts". Dagens Nyheters webbplats, hämtad 7 februari 2013: <http://www.dn.se/nyheter/sverige/bobbys-mamma-ifragasatts>

Dagens Nyheter (10 maj 2006). ”Bobbys mor talade ut i rätten”. Dagens Nyheter webbplats, hämtad 7 februari 2013: <http://www.dn.se/nyheter/sverige/bobbys-mor-talade-ut-i-ratten>

Dagens Nyheter (15 maj 2006). ”Bobbys styvfar i tårar i rätten”. Dagens Nyheter webbplats, hämtad 7 februari 2013: <http://www.dn.se/nyheter/sverige/bobbys-styvfar-i-tarar-i-ratten>

Dagens Nyheter (19 maj 2006). ”De skulle bli en lycklig liten familj”. Dagens Nyheter webbplats, hämtad 7 februari 2013: <http://www.dn.se/nyheter/sverige/de-skulle-bli-en-lycklig-liten-familj>

Dagens Nyheter (15 augusti 2006). ”Motsägelser när mamman berättade om Bobbys död”. Dagens Nyheter webbplats, hämtad 7 februari 2013: <http://www.dn.se/nyheter/sverige/motsagelser-nar-mamman-berattade-om-bobbys-dod>

SVT (9 juni 2006). ”Fallet Bobby”. SVT:s webbplats, hämtad 5 maj 2013: <http://www.svt.se/nyheter/detta-har-hant-i-bobby-fallet>